

Bhútánská helikoptéra nese 17. prosince vlajku při oslavách Národního dne, který se slaví jako připomínka korunovace Ugyen Wangchucka, prvního krále moderního Bhútánu v roce 1907.

Bhútánské helikoptéry, které létají tam, kde kráká havran

Ještě v roce 2015 nevlastnilo království Bhútán žádnou helikoptéru a v případě nouze byl tento himálajský stát odkázán na pomoc z Indie.

11. listopadu 2015 byla proto při příležitosti 60. narozenin Jeho Výsosti čtvrtého dračího krále založena Royal Bhutan Helicopter Services Limited a od té doby její vrtulníky přistávají i na nejodlehlejších místech této překrásné země.

TEXT LILIA KHOUSNOUTDINOVA
FOTO SHUTTERSTOCK, WIKIMEDIA

Bhútánské území je velmi hornaté a je pro ně typická členitá krajina s hlubokými říčními údolímí a těžce dostupnými usedlostmi roztroušenými na prudkých svazích. I když se každý rok stavějí nové cesty propojující vzdálená lidská sídla, stále není výjimkou, že z některých z nich trvá lidem i několik dní, než se dostanou např. k lékařské péči.

Helikoptéry i pro turisty, urgentní pomoc i nadstandardní zážitek

Nejen horalé však potřebují pomoc. Přestože je lezení na vrcholy vyšší než 6000 m v Bhútánu zakázané, stává se často, že se turisté na vysokohorských trecích zraní nebo je překvapí zrádná výšková nemoc. Na údajně nejtěžší túře světa nazývané Snowman trek, kde chodci překonávají pětitisícová sedla a od civilizace se vzdalují i několik dní pochodu, je v případě výškové nemoci okamžitá pomoc skutečnou otázkou života.

Helikoptéry jsou především využívány pro záchranné zdravotnické akce, ale také pomáhají při přírodních katastrofách, jako jsou požáry, sesuvy půdy nebo laviny. V čase, kdy nejsou potřeba pro emergency případy, jsou k dispozici civilním pasažérům od diplomatů až po obyvatele vzdálených oblastí, kam cesty dosud nevedou. Jejich služby jsou také z ekonomických důvodů nabízeny turistům, kteří si tak mohou vychutnat spektakulární výhledy na zemi hřmícího draka.

Bhútánská letecká společnost, jejímž jediným vlastníkem je stát, si velice zakládá nejen na ekologii, ale i na úctě k náboženství a k duchovním tradicím své země. V praxi to znamená, že komerční lety mají svá omezení. Nemohou např. přelétat nad kláštery a rušit mnichy v jejich tichém rozjímání nebo je využívat pro pozorování zvěře. Přesto díky vrtulníkům uvidíte místa, kam se mnoho turistů kvůli časovým nebo fyzickým omezením nedostane. Mimo jiné proto si Královská bhútánská helikoptérská společnost dala do znaku národního ptáka – havrana. A její motto zní „Kde kráká havran, tam my létáme“.

Co takové dobrodružství v helikoptéře pro turistu obnáší?

Helikoptéra se stala symbolem modernizace jinak velmi konzervativního Bhútánu, symbolem, který v zemi změnil podobu mnoha oborů, nejvíc zdravotnictví. Pamatuji si dobu, kdy v zemi nebyl žádný vrtulník a v případě potřeby se musela zavolat pomoc ze sousední Indie. Pokud někde uvízli cizinci, bylo je možné zachránit jen v případě, že si před cestou zařídili kvalitní pojistku. Když se něco stalo místním, tak na rychlou záchranu bohužel často nezbyvaly peníze.

Když si Bhútán pořídil první dva vrtulníky, tak se možnosti záchranných misí skokově změnil. Tam, kde dříve znamenala nehoda téměř jistou smrt, nyní představuje helikoptéra velmi rychlou záchranu. Jedinou zásadní komplikací je rychle se měnící počasí. S ním mám spojený i osobní zážitek. Když jsme jednou byli na leteckém výletu ve vesničce Lunana, najednou náš pilot vyskočil a zavelel, že musíme rychle běžet. Ptali jsme se, proč tak rychle? Odpověděl, že se rychle mění počasí.

Pokud prý neodletíme teď, můžeme na místě uvíznout třeba i patnáct dní.

Podmínky, za kterých se v Bhútánu létá, jsou totiž velmi unikátní. Jak mi kdysi řekl jeden pilot: „Kdybychom se řídili podle pravidel, nikdy nevzlétneme.“ Bhútán má našťastí tu výhodu, že ačkoli nemůže nabízet tak vysoké finanční ohodnocení, jaké mají piloti v jiných zemích, stejně díky své kráse přitahuje ty největší odborníky z celého světa. Zejména v letectví je to obzvláště důležité, neboť risk, který musejí piloti při záchranných misích podstoupit, se často vymyká jakýmkoli mezinárodním bezpečnostním standardům.

Pozoruhodný je v tomto směru i způsob financování. Helikoptéry používané ve zdravotnictví se totiž pronajímají turistům i některým Bhútáncům, a to za sumy, které předčí i lety v mnoha evropských zemích, například v Norsku nebo na Islandu. Získané peníze poté vláda používá na záchranné mise. Právě i z tohoto důvodu bývá cestování po Bhútánu poměrně vzrušující. Turistům se totiž může kdykoli stát, že jejich pilot dostane nečekaný pokyn letět někomu na pomoc. Své pasažéry tedy na nejbližším vhodném místě vysadí a oni pak musejí čekat, než se pro ně vrátí nebo pošle auto.

Počet míst, kde je možné s helikoptérou přistát, je z náboženských či ekologických důvodů nízký. Pokud se tedy člověku poštěstí zrealizovat letecký výlet na nějaké těžko přístupné místo, je to opravdu výjimečný pocit.

Bohyně tyrkysového jezera

Od Bhútánců i turistů jsem často slyšela o mystickém jezeře Tsophu vysoko v horách nad městem Paro, kde podle legendy sídlí bohyně a kde se dějí skutečně prazvláštní věci. Právě tady se prý rodí ženské božství a místní lidé si sem s úctou chodí pro požehnání...

Během své první cesty helikoptérou skrz bhútánské hory jsem samozřejmě toto magické místo nechtěla minout. Bohužel, nakonec se přesně toto stalo. Když totiž konečně nastal čas vydat se na západ směrem k Tsophu, přišla silná bouřka a naši cestu předčasně ukončila. Přijala jsem to a věřila, že přistě se můj sen splní. Jenže než jsem se do země dostala znovu, vyšlo nové nařízení, které lety helikoptérou k jezeru zcela zakázalo.

Ani moje plány dojít k jeho tyrkysovým vodám pěšky nevyšly, ať už bylo důvodem neschválené vízum nebo počasí. Nakonec se to podařilo až v prosinci 2019, tedy v době, když už jsem přestávala doufat. Tehdy naše helikoptéra vzlétla za zcela jiným účelem a já, s malou dušičkou, poprosila pilota, zda by náhodou nezaletěl trochu víc doprava, abychom mohli Tyrkysové jezero alespoň zahlédnout. Překvapivě odpověděl, že tam letět stejně musíme, protože anomální tlaky vzduchu nás jinudy nepustí.

Nakonec tedy až ve chvíli, kdy všechny mé snahy ustaly, nás počasí samo vytlačilo přesně tak, abychom mohli několikrát nad jasně tyrkysovým Tsophu obkroužit. Čekalo nás však ještě jedno překvapení. Když se naše letadlo nad tou zářivou vodní plochou vznášelo, nejen já se svou touhou vidět mysticismus na každém kroku, ale i celá posádka jsme jasně viděli, jak se na hladině vody zrcadlí odraz krásné tváře bohyně. 📷

NAHOŘE

50 % rozlohy Bhútánu se nachází v nadmořské výšce přes 3 000 m. Nejvyšší horou je Kula Kangri (7554 m n. m.). Bez vrtulníků se tu lidé už neobejdou.

UPROSTŘED

V jižní části země jsou věčně zelené monzunové lesy, na severu zase věčně zasněžené plošiny a ledovce. Helikoptéry se musejí vyrovnat s každým prostředím.

DOLE

Vrtulníková doprava je extrémně drahá, stejně jako pobyt v Bhútánu. Cena je ale vykoupena tím, že zde budete téměř sami a zažijete dosud jinými lidmi neprožitě příběhy – třeba bikování po jačích stezkách.

